

Román o třech chodech

Bohatý materiál autor nedokázal přetavit v poutavý celek

★★

Rozpětí zájmů Vladimíra Poštulky je pozoruhodné: populární textař, přední český gourmet-kritik, ale také autor *Labužníkovy lexikonu* a *Dějiny pornografie v datech*, textů tak trochu průkopnických, v nichž se pokusil seriózně pojednat témata u nás spíše opomíjená. Jako romanopisec se nám s *Hřbitovním kvítím na smetaně* představuje již potřetí.

Převažujícím dojmem z Poštulkova románu je zklamané očekávání. Není to dáno jen přehnanými proklamacemi na obálce, která slibuje sumu autorových pestrých zájmů a navíc i jakési „umění románu“ či literárního průvodce Paříží. Ambice naznačuje i snaha rozvíjet text ve třech souběžných rovinách. *Hřbitovní kvítí na smetaně* totiž Poštulka uvažil podle osvědčeného receptu, který velí vyprávět zároveň o fikčních postavách, o sobě samém a navrch ještě o psaní, respektive literatuře. Tušené přísliby však kniha nezvládá naplnit.

Linie tradičního vyprávění sleduje mladého kuchaře a textaře Evžena, jeho odchod do emigrace a následný návrat zpět do vlasti.

Jeho příběh otevírá řadu témat — konfrontaci individuálních pravd s těmi společensky danými, možnost apolitického postoje v přepolitizovaném světě nebo samotnou emigraci —, autor však až zarputile odmítá dovést je dál než k pouhému náznaku. Obtížným místům, v nichž by bylo třeba tnout do živého, se raději vyhýbá, mnohdy sám vystoupí na scénu a vysvětlí, proč tímto směrem nehodlá dál pokračovat. Výsledkem není hra s žánry, narativními strategiemi a neuskutečněnými verzemi, ale pouze bezradná nija-kost: z celého příběhu zbyla pouhá kostra. V podobně vyhýbavém duchu se nesou také autobiografické pasáže. Autorský vypravěč na sebe nikdy nic nepráskne, nikdy nejde příliš do sebe a jeho úvahy nad rozpracovanou knihou fungují spíše jako alibi.

Vyprávění o Evženovi a autobiografické vsuvky jsou roztroušeny mezi jednotlivé části roviny literárního eseje, v němž nás Poštulka seznamuje s detaily osobního života řady spisovatelů a hledá, zda se odrazily i v jejich díle. Biografický přístup nicméně vede autora k spekulativním psychologizacím, a především jej zbavuje možnosti překvapit. Čtenář rychle postřehne, že za jednotlivými výklady se skrývá stále stejný vzorec a na desítkách příkladů se tu dokazují fakta vcelku banální, jako že literatura vždy vyrůstá z úrodného podhoubí autorské zkušenosti nebo že ne vše, co se prezentuje jako autentické, takové opravdu je.

K ukočirování poměrně složité struktury schází autorovi elegance i promyšlený koncept. Mezi rovinami textu přechází po oslích můstcích, které občas udivují svou krkolomností, a také po motivické,

tematické či myšlenkové stránce jsou jednotlivé linie spojeny jen velmi povšechně. Sjednocujícím prvkem je nakonec jen autor, který na jedné rovině vypráví sám o sobě, na druhé o postavě, jež se mu v mnohém podobá, a na té třetí spojitost mezi životem a fikcí opakovaně zdůrazňuje. Poštulka jako by čtenáře naváděl, aby tápali, kde je vyprávění jen vyprávěním a kde je navíc i zpovědí. Přitom ale nenabízí žádný důvod, proč by je taková hra měla bavit a zajímat.

Snad nic text necharakterizuje tolik jako milostné epizody hlavního hrdiny i autorského vypravěče. Na jednu stranu jde o povinnou výplň — bez vzrušení, jiskry a bez důsledků. Přesto jsou čímsi emblematické. Muž je v nich vždy pasivní, je osloven, odveden domů, sveden či přímo „osouložen“, postaven před hotovou věc. Jistě, nebrání se ničemu, ale také se zrovna nepřetrhne. Je v tom cosi až narcistního — Poštulkovým protagonistům stačí nenápadně existovat k tomu, aby (nejen) v ženech probouzeli touhu. A podobně se to má s celou knihou — nenabízí poutavé vyprávění ani poučení, místo toho vedou všechny nitky k obrazu autora, který ale zůstává cudně otažitý. Čtenář však není poslušná postava a o jeho zájem je třeba bojovat.

Jakub Jarina

Vladimír Poštulka: *Hřbitovní kvítí na smetaně*, Dokořán / Jaroslava Jiskrová — Máj, Praha 2014